

Täysistunto

Keskiviikko 3.10.2018 klo 14.01—17.48

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 17 luvun, ulkomaalaislain 185 §:n ja aluevalvontalain 44 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annessa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 10. asiakohtaan.

Keskustelu

15.46 **Oikeusministeri Antti Häkkinen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallituksen esityksessä ehdotetaan lainsäädäntömuutoksia, jotka perustuvat hallituksen loppuvuodesta 2015 hyväksymiin maahanmuuttopoliittisiin toimenpidekirjauksiin sekä niiden taustalla olevaan maahantulokiellon rikkomisten lukumäärän lisääntymiseen ja samojen henkilöiden suorittamiin toistuviin kiellon rikkomisiin.

Maahantulokielto voidaan määrätä ulkomaalaiselle erilaisin perustein pääsyn epäämistä, käännättämistä tai maasta karkottamista koskevassa päätöksessä. Maahantulokielto voidaan määrätä esimerkiksi rikokseen syyllistymisen taikka muun yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden vaarantamisen perusteella.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että maahantulokiellon rikkomisesta säädetään erillinen rangaistussäännös, jonka mukaan teosta voidaan määrätä sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta. Nykyisin tekoon sovelletaan lähes yksinomaan ulkomaalaisrikkomusta koskevaa säännöstä, joka mahdollistaa vain sakkorangaistuksen määräämisen. Kiellon rikkomisiin ovat nykyisin tietyin edellytyksin sovellettavissa myös valtionrajarikosta ja lievästä valtionrajarikosta koskevat säännökset.

Maahantulokiellon rikkomiseen on ollut alun perin tarkoitus soveltaa nimenomaan valtionrajarikosta koskevaa rangaistussäännöstä, jonka rangaistusasteikko vastaa nyt ehdotettavaa rangaistusasteikkoa. Ehdotetulla rangaistusasteikolla mahdollistettaisiin se, että maahantulokiellon rikkomisesta voidaan määrätä nykyistä paremmin teon vakavuutta ja paheksuttavuutta vastaava kovempi rangaistus. Vankeusrangaistus voitaisiin määrätä esimerkiksi tilanteissa, joissa kiellon rikkoja tulee Suomeen tehdäkseen täällä rikoksia tai joissa sama henkilö rikkoo kieltoa toistuvasti. Ankaramman rangaistusasteikon tarkoituksena on myös ennaltaehkäistä maahantulokiellon rikkomista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2018 vp

Uudella rangaistussäännöksellä kaikki maahantulokiellon rikkomiset saatettaisiin yhden rangaistussäännöksen ja yhden rangaistusasteikon alle, mikä selventää lainsäädännöllistä tilannetta. Samalla maahantulokiellon rikkomisena rangaistavien tekojen tunnusmerkistöä täsmennettäisiin niin, että huomioon otetaan kolmansien maiden kansalaisia ja Euroopan unionin kansalaisia koskevat erot, jotka aiheutuvat Euroopan unionin lainsäädännöstä ja Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännöstä. Täsmennetyn tunnusmerkistön mukaan maahantulokiellon rikkominen voisi koskea myös toisen Schengen-valtion määräämää kieltoa, kunhan kielto kattaa myös Suomeen tulemisen.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena arvioituna ehdotettuja lainsäädäntömuutoksia voidaan pitää tarpeellisina juurikin tähän tilanteeseen. Niiden tekemisen kautta voidaan nykyistä selkeämmin ja tuntuvammin puuttua maahantulokiellon rikkomisiin ja vaikuttaa jo niitä ennaltaehkäisevästi.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Puhujalistaan.

15.49 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Häkkäselälle esittelystä. — Tämä päivä on ollut oikein mieluisa tällaiselle poliisitaustaiselle kansanedustajalle, joka on tehnyt ulkomaalaispoliisissa ulkomaalaislain perusteella tehtäviä. Ensinnäkin meillä tänään aamupäivällä hallintovaliokunnassa saatiin valmiiksi mietintö hallituksen esityksestä myöskin laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta, jossa ehdotettiin muutettavaksi maasta karkottamista koskevien päätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevia säännöksiä sillä tavalla, että tietyt yjt:hen liittyvät karkottamista koskevat päätökset voitaisiin panna täytäntöön nopeammin.

Arvoisa puhemies! Sitten tämän päivän maahantulokiellon rikkomisen sanktio, maksimirangaistuksen nostaminen sakosta vankeuteen, on yksi semmoinen, jota tervehdin varmasti erityisesti omien poliisikollegoideni puolesta ilolla. Maahantulokieltoa tosiaankin rikotaan jatkuvasti, ja ne määrät ovat lisääntyneet, ja on otettava huomioon myöskin se, että näistä ei aina jää tietenkään kiinni. Yleensä silloin kun ne paljastuvat, ne paljastumiset sitten tapahtuvat jonkin toisen rikoksen yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Tässä kollegoilta tuli matkan varrella koko ajan kyselyä, kun he siellä käytännön työssä näkivät, kuinka sakkorangaistus oli tehoton näille ihmisille, jotka sitä rikkovat, ja tein sitten siitä viime vuoden puolella lakialoitteen, johon kaikki poliisikansanedustajat yhtyivät, koska tunnemme tämän taustan. Siinä me ehdotimme kahta vuotta — että se maksimirangaistus olisi kaksi vuotta, kuten Poliisihallituskin on nähnyt sen ajan — mutta olen erittäin tyytyväinen siitä, että tämä uusi säännös maahantulokiellon rikkomisesta tulee nytten rikoslakiin lisättäväksi. Se on hyvä alku, voi sanoa näin. Esimerkiksi Tanskassa 2009 ensin nostettiin kuudesta kuukaudesta kahteen vuoteen ja vain kolmen vuoden päästä, 2011, sitten kolmeen vuoteen. Että tällä lainmuutoksella menemme Pohjoismaitten kanssa samalle tasolle. Yleensä kaikissa näissä maahanmuuttoon liittyvissä asioissa ja varsinkin sen lieveilmiöihin liittyvissä asioissa on tärkeätä se, että meillä on yhtenäisiä käytäntöjä ja rangaistussäännöksiä Euroopassa ja varsinkin täällä Pohjoismaissa. — Arvoisa puhemies, tässä taisikin tulla nytten kaikki sanottua, nopeasti.

15.53 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! On jälleen mukava antaa oikeusministeri Häkkäselälle kiitosta siitä, että ei pelkästään puhuta vaan tehdään. Tässä on yksi asia, jota on odotettu, joka on tarpeellinen, niin kuin edustaja Ruoho entisen poliisiammattinsa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2018 vp

kautta hyvin kuvasi tätä tilannetta, minkälainen se siellä arjessa on ollut ja millä tavalla tämä nyt helpottaa. Eli voimme maahantulokiellon rikkomisesta antaa rangaistuksia — tuomita sakkoa tai enintään vuoden vankeutta — ja niin kuin ministeri Häkkänen toi esille, ohjata niitä resursseja ennen muuta sinne oikeaan paikkaan, että ne eivät mene näihin toistuviin käsittelyihin, tai toisaalta sitten tämä toimii myös ennalta ehkäisevästikin.

Kysyisin sitä, että jos henkilön tavoite on päästä Suomeen, niin millä tavalla rangaistuksena vankeuden saaminen siinä toimii. Eli silloinhan henkilö saa jäädä tänne. Eikö joku muu rangaistus olisi tehokkaampi kuin antaa sakko tällaiselle henkilölle, joka todennäköisesti ei sakkoaan maksa, tai toisaalta jos hänelle annetaan vankeutta, onhan se ehdotonta eikä ehdollista? Ja voidaanko tällainen henkilö passittaa suorittamaan tätä rangaistusta esimerkiksi sitten omaan kotimaahansa?

Tässä edustaja Ruohon puheessa tulivat esille nämä karkotukset, jotka ovat olleet nyt hallintovaliokunnan käsittelyssä ja nousivat itse asiassa esille aika vahvasti näiden henkilöiden osalta, joita on tarpeen saada Suomesta pois, mutta myös rikollisten osalta, jotka ovat vapautumassa. Ministeri Häkkäsen kanssa olemme käyneet keskustelua aikanaan muun muassa Tampereen raiskaaja-murhaajasta ja siitä, kuinka hän vapautui elinkautisestaan ja oli lähellä, että hänet olisi tarvinnut meidän järjestelmämme mukaan laskea vapaalle odottamaan sitä karkotusta. Kysyisin nyt, ministeri Häkkänen: onko tilanne tällä hetkellä sellainen, että ei pysty syntymään tilannetta, jossa vaarallinen tai yleensä vankilassa ollut henkilö, jolla on karkotus tulossa, olisi vapautumassa vankilasta ja hänet tarvitsisi laskea odottamaan jotain käsittelyä vapaalle jalalle ennen kuin tuo karkotus toimeenpannaan?

15.56 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on hallitukselta varsin perusteltu esitys, että jos meillä lainsäädännön perusteella jonkun näköinen kielto voidaan antaa, niin kyllä sen rikkomisesta pitää silloin myös olla sitten joitakin seuraamuksia ja varsinkin sellaisia seuraamuksia, jotta ne toimisivat ennalta ehkäisevästi, niin kuin täällä moni edustaja on jo tähän asiaan viitannut. Tämä esityshän on myös hyvässä suhteessa meidän verrokkeihimme. Jos katsotaan Pohjoismaita, niin vastaavastihan Norja ja Tanska ovat jo aikaisemmin rangaistusasteikkoa kiristäneet, ja on ihan selvää, että Suomi menee siinä mukana, mikä yhteispohjoismainen linja tässä on.

Arvoisa puhemies! Esittelymateriaalin mukaan kuitenkin ovat varmaan aika lailla vähissä määrin laskettavissa ne henkilöt, jotka sitten rikkovat maahantulokieltoa, ja heidät tuomitaan siitä sitten ehdottomaan vankeuteen. Arvioidaan, että näitä on muutamia kappaleita vuosittain ja ne ovat kohtuullisen lyhyitä aikoja. Olisin vähän samaan viitannut, mihin edustaja Heinonen tässä aikaisemmin, jos oikeusministeri Häkkänen vain ehtii vastata: onko kuitenkin niin, että meillä Suomessa edelleen pyrkimys on siihen, että mikäli täällä tuomioita annetaan ulkomaalaiselle, niin ulkomaalainen kuitenkin suorittaa sitä tuomiotaan sitten siellä omassa kotimaassaan? Ettemme kuormita sitten oman oikeuslaitoksemme resursseja liikaa näissä tapauksissa, joissa varsinkin tarkoitus on se, että loppujen lopuksi kuitenkin ihminen ei jää Suomeen vaan lähtee sitten omaan kotimaahansa.

15.57 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Kiitän edustajakollegoita Heinosesta alkaen siitä, että ”got me back to the track”. Nimenomaan tämä ennaltaestävyyshän tässä on lainmuutoksen tarkoituksena eikä se, että nyt jonkunlaista kansalaispalautetta on tullut, että mitä säästöä tämä sitten on, että ihmisiä laitetaan vankilaan. Näen, että siitä ei ole sillä tavalla kyse, vaan nimenomaan tarkoitus on saada sitä ennalta estävää vaikutusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2018 vp

Haluan ottaa vielä esimerkin, kertoa siitä, mihin hallituksen esityksessäkin viitataan, tähän Poliisiammattikorkeakoulussa tehtyyn opinnäytetyöhön ja tutkimukseen, jonka mukaan vuoden aikana vikkelin kaveri oli 12 eri kertaa rikkonut maahantulokieltoa. Kyllähän tällaisiin tolkkua sitten saisi, varsinkin kun tiedetään, että monilla näillä on ihan muita mielissä. Niin kuin kerroin aikaisemmin, yleensä näitä rikkomisia tavataan siinä yhteydessä, kun he syyllistyvät johonkin toiseen rikokseen. Tässä on tämmöinenkin hyöty, ei pelkästään se, että voi kauhistus, nyt ollaan rikottu maahantulokieltoa, vaan siihen myös liittyy tämmöinen rajat ylittävä rikollisuus.

15.59 Eero Lehti kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen lain mukaan ulkomaalaisille voidaan opettaa ruotsin kieltä tai suomen kieltä, mutta monet maahanmuuttajat ymmärtävät, että heidän kannaltaan kielten oppiminen ennen kuin turvapaikkapäätös on saatu menee hukkaan, jos he eivät saa jäädä maahan, ja näin varsin usein käy. Kuitenkin ihmisen sitoutuminen työhön on mahdollista sen jälkeen Suomessakin, myös suoritustason tehtävissä, kun hän osaa muutaman sadan sanan varaston englannin kieltä. Suomalaiset viranomaiset kieltäytyvät opettamasta näille maahanmuuttajille englannin kieltä, jolloin tämä sitoutuminen yhteiskuntaan hidastuu, kun ei voi päästä töihinkään. Jos osaisi englannin kieltä, niin myös maasta karkottaminen olisi lievästi helpompaa, kun täältä pois lähetettävä henkilö todennäköisesti osaisi kohdemaan kieltä, joka saattaisi jopa olla englanti. Minun mielestäni tätä kohtaa kannattaisi pohtia, kun molemmat ministerit ovat paikalla. Tässä valtio säästäisi pidemmän päälle aika paljon.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.